

Landskap: Småland Upptecknat av: N. Gerward
Härad: Aspeland Adress: Järrestad
Socken: Virserum Berättat av: Algott Danielsson
Uppteckningsår: 1935 Född år i Triabo by

*Uppteckningen rör*Forsling och fordon. *s. 1 - 60*

Skriv endast på denna sida!

60 sid.

Småland
Åsne land
Västergötland
1936

5103

Nyrd. N. Gärward
1. författad
Ber. Algot Danielsson
i Triabo by

1

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Man har aldrig burit bördor på huvudet. Ej heller har det förekommit att man vid bärandet bördor på ryggen förbundit bördan med en rem, ett band eller tåg, som var lagd om den bärandes panna för att lätta bördan. Bärmedar för ryggbördor har ej heller förekommit.

Då man bar säckar till kvarnen brukade man, för att fördela tyngden, strypa samman säcken på mitten och på detta sätt bära den över ena axeln.

Bärkorgar, avsedda att bäras på ryggen eller på axeln har förekommit /se foto/. I dessa korgar bar man potatis, lingon och frukt. Dessa korgar tillverkades av ene, hassel och vide. Några andra slags väskor eller korgar som bäras i rem över motsatta axeln kände Danielsson icke till.

Innan man använde mejeriflaskor av plåt för tran-

5103

2.

2
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

sport av mjölk hade man särskilda bleckflaskor med rymd räknad i kanner och stop. Eller också hade man kopparkrukor eller kopparspannar. Sådana av mässing förekommer också. Spannarna och krukorna rymde i regel två kanner.

✓ För transport av hö hade man ett flertal redskap. Var höet långt kunde man använda en höbåge, bestående av två i båge böjda enekäppar sammanbundna med varandra genom björkvidjor. Varje båge var också spänd med en snodd björkvidja. Höet lades på de utbredda bågarna, varefter bågarna spändes mot varandra medelst ett rep, varefter bördan bars på ryggen.

✓ Pi sankmarker var det vanligt att man istället för höbåge använde en hösläpa. Konstruktion se foto. Ibland kunde det hänta att man nedanför nedersta

tvärslän satte **mellan** skaklarna en båge som stöd för höet. Höet lades på tvärslärna. Man drog släpan i skaklarnas smala ända.

3) Var höet mycket kort ex. starrhö /"stagghö"/ kunde dessa redskap icke användas. Man forslade då höet i något som man kallade hömisse eller hömes. Denna utgjordes av varganät eller annat grovt nät. Det korta höet kunde icke läggas i hässjor, utan lades till "resor".

För att bära t.ex. vatten- eller mjölkspannar använde man bärök avsedda att läggas över bågge axlarna. Sådana som bars på ena skuldran som en vågbalans har icke använts. Då man bar kappsäcken på ryggen, var det dock vanligt, att man, för att lätta bördan, stack en käpp genom handtaget, lät kappsäcken hänga

på ryggen och använde käppen som vågbalans.

Något lätt-tåg, bundet i bördan och hållet med handen över ena axeln, har ~~under~~^{taggvisa} förekommit. Men väl har man använt något som man kallar lätteträ. Om man bar en tung börd på högra axeln, kunde man med vänstra handen hålla en käpp över vänstra axeln. Käppen stacks inunder bördan. På så sätt kunde man fördela bördan på bågge axlarna. På detta sätt kunde man lätta klumpar, d.v.s. trästockar, med yxan.

Då man skulle bära en så med vatten använde man gärna en såstång ~~se foto/~~. Denna bars av två man. För att förhindra såen att komma i svängning, måste de bärande gå i **otakt**.

Någon klövjning av bördor på dragare har icke

5103

5.

förekommit i ~~transnominne~~.

Böndorna äro icke mycket begivna på ridning.

Detta var mera herrskapsmässigt.

5

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

5103

6.

117.

Hööalepa. Õige: Borgkort, Rauscho

Foto: Leonard.

Skriv endast på denna sida!

6

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Northamnez
? ?

5103

7

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lastvagn, avsedd för en häst.
Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

8.
5103LUND'S UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Detalj av föregående. Flaket har kraftiga men låga kanter. På längsidorna två påspikade klotser avsedda för ett säte. Främre målstakarna korta, endast avsedda att hålla flaket på sin plats. Som synes kan ävenstång sättas i i stället för skaklar. Då för två hästar.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

Detaljbild av föregående. Målstakarna långa. Användes här att hålla fast lasten, ex. timmer. Genom banken går längan, som fasthålls i sitt läge medelst en järnsprint, som passar till hål i längan.

Foto: Gerward.

10.5103

10

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Lastvagn. Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

5103

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Detalj. Framkärran. Märk den kraftiga banken, genom vilken hunden eller muken går, samt den låga, med målstakar försedda ledbanken. Denna vagn kan icke omändras till tvåspänd.
Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

12.

5103

Detalj. Märk den långa kluvna hunden, i vilken längan
sitter fast medlesta en sprint av järn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

Detalj. Bakkärran. Genom banken går längan, som fasthålls med en järnsprint, hängande i en kedja.
Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

14.

5103

Detalj. Bakrärran. Bakräk med gaffeformad hund.
Denna har en järnring, genom vilekan längan går.

Gaffeln heter tjuja.

Fab. Leonard

Skriv endast på denna sida!

/s.

5103

Lastflak avsett för timmertransport. I stället för
målstakar finns järnkrampor i vilka sättes kedjor att
lägga om lasset. Dessa spänns med en järnkrok,
Sving kallad. "Man drättar lasset med en sving".
Virseeum sn.

Foto: GErward.

Skriv endast på denna sida!

5103

16

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV
—*—

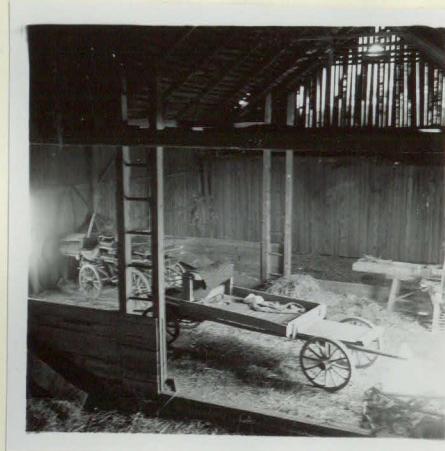
"Gödselsätta". Underredet tillhör en vanlig lastvagn.
Mellan målstakarna har man sattträget, avsett att
köra gödsel i. För vagnen spännes oxar.
Fagerhult sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

17.

5103

Mjölkvagn. Fagerhult sn.

I Kallemåla by är ett andelsmejeri. Sju lantbrukare ha slagit sig samman om en mjölkskjuts. Var och en av dem har en mjölkvagn. De kör mjölken var sin dag i veckan.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

¹⁸
5103

Vagn med mjölkhäck. Högruda, Fagerhult sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

5103

Lastvagn med "tjelm" f ör timmerforsling.

Slagdala, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

60.

5103

Lastvagn för lättare körslor. Virserum sn.
Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

5103

Framkärran till en lastvagn. Banken med hunden.

Dragmälorna.

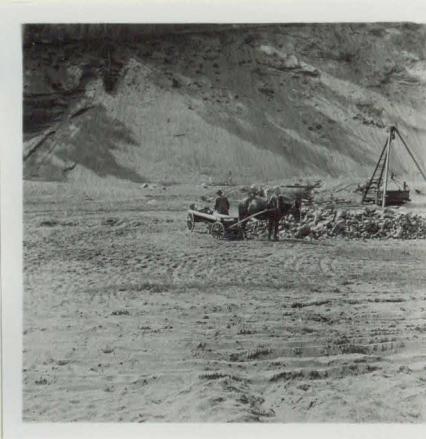
Kråketorp, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

66.

5103

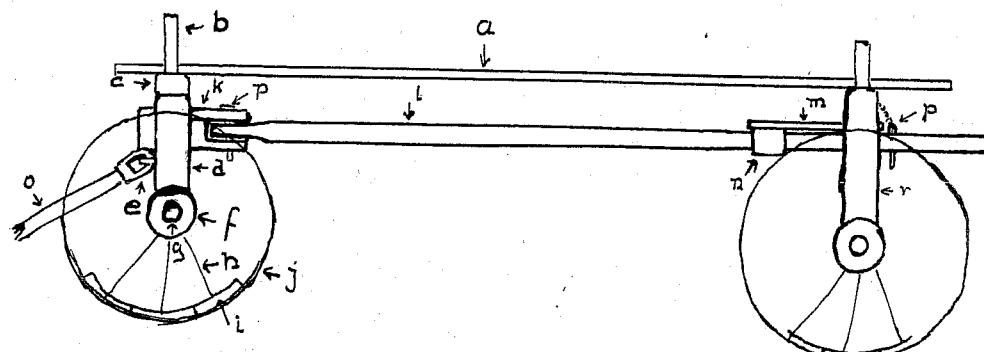
Lastvagn med flak för stentransport. Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

85.
5103

a flak	b eker	o skakel
b målstaka	i löte	p dubb m. kedja
c Leckbank	j skena	r bakbank
d frambank	k burz	
e dragmärta	l länga	
f kubb med byssa	m tjuja	
g arel	n hylsa	

Skiss till lastvagn.

Teckn. Gerward.

24
5103

a.

b.

Vagn med höhäck. Ny konstruktion med jämn botten.
Fagerhult sn. *Sm*

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

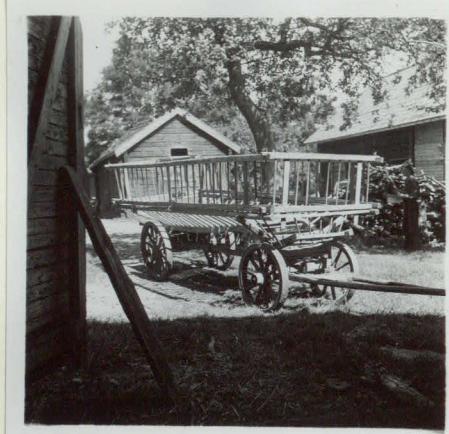
25
5103

Höhäck. Jämн botten. Märk den låga överbyggnaden
och de glesa, gruppvis placerade spolarna i vräng-
häcken.
Kallemåla, Fagerhult sn. Foto: Gerward.

pmr
Skriv endast på denna sida!

26.

5103

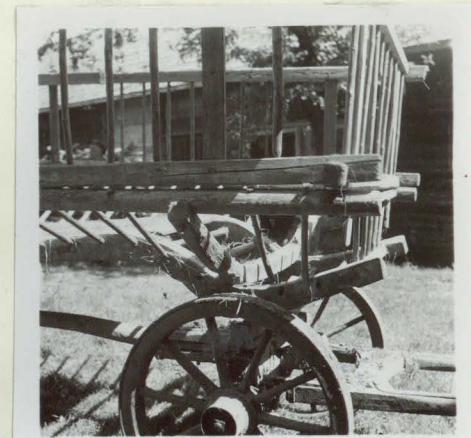

Höhäck. Vränghäckens botten är svängd så att hjulen
obehindrat kunna vridas under vagnen.
Högruda, Virserum sn. Foto: Gerward.

fm
Skriv endast på denna sida!

19.
5103

a.

b.

Detaljfoton av föregående.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

88.

5103

Vränghäck. Undre armens svängda del .
Högruda, Virserum sn.

Foto: Gerward.

fm

Skriv endast på denna sida!

89
5103

Totalbild av föregående.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

30.

5103

Vränghäck med flat botten.
Virserum sn.

Foto: Gerward.

Sm

Skriv endast på denna sida!

31.

5103

Vränghäck. Fagerhult sn. Foto: Gerward.

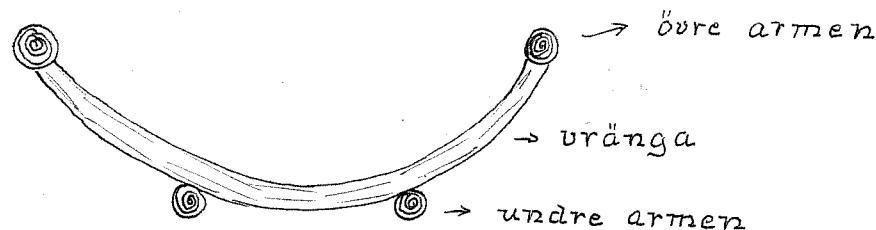
Son

Skriv endast på denna sida!

5103³²

32

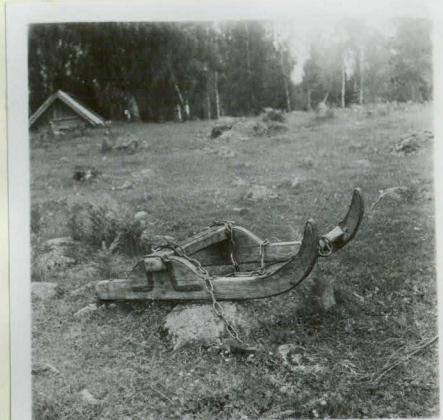
LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

Skiss över vränghäck i genomskärning.

Teckn. Gerward.

5103

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

"Släpsugga" för timmertransport. Ingen bakkälke.
Timret surras fast med en sving. Timret får släpa.
Släpsuggan är helt skodd.

Kallemåla, Fagerhult sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

34
5103

"Släpsugga". För timmertransport. Även bakkälke
användes. Foto av framkälken. Märk vridbanken.
Skodd.

Tottemåla, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

35.

5103

"Släpa" för transport av massaved. Helt skodd.
Användes tillsammans med efterkälke.
Fråketorp, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

86.
5103

Släpor för timmertransport. Helt skodda.
Användas parvis.
Kråketorp, Virserum sn.

Foto: Gerward.

37.

5103

Draget till enspänd släpa. Kråketorp, Virserum sn.
Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

5103

Skodda parkälkar för timmertransport. På kälkarna kan även monteras ett lastflak sådant som sättes på lastvagnar.

Kråketorp, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

39

5103

a.

b.

262

Kälkar för transport av halm och gödsel.
Skodda parkälkar. På kälkarna monterades vränghäck
eller gödselsätttra.
Ramsebo, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

40.

5103

"Värmlandskälkar". För timmertransport. Skodda par-kälkar. Försedda med sidomedar* för att hindra vältning. Införda till orten för omkr. 15 år sedan. Modell från Värmland.
Ramsebo, Virserum sn.

Foto: Gerward.

* Kallas uka.

Skriv endast på denna sida!

91.

5103

Släde. L 1 1/2 m. Br 50 cm. H 65 cm.

Tottemåla, Virserum sn. Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

48.

5103

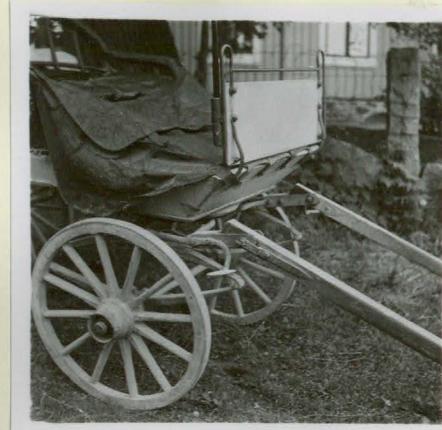
Åkvagn. Med fotsack. Fotsteg såväl mitt på häcken som vid skaklarna. Skaklarna leda med bult, icke på krok. Häckens gavelstycke starkt lutande.
Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

43.

5103

Detaljfoto av föregående visande fotsteget och
skaklarnas ledanordning.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

44.

5103

Spolasätet till föregående. Innehåller låda med lock.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

45.
5103

Äkvagn med stänkskärmar. Virserum sn.

Foto: Gérward.

Skriv endast på denna sida!

46.

5103

Närbild av föregående.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

17.

5103

Åkvagn och lättare lastvagn. Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

48.

5103

Äkvagn, "vusst", med två mitt emot varandra ställda
baksäten. Virserum sn.

Foto: M Gerward.

Skriv endast på denna sida!

49.

5103

a.

b.

l. 100cm, br. 90cm.

Skottkärra, nygjord men enligt gammal typisk modell.
Ramsebo, Virserum sn.

Skriv endast på denna sida!

50.

5103

Oxeskäfting. För vagn.

Kråketorp, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

51.

5103

Oxeskäfting för kälke.

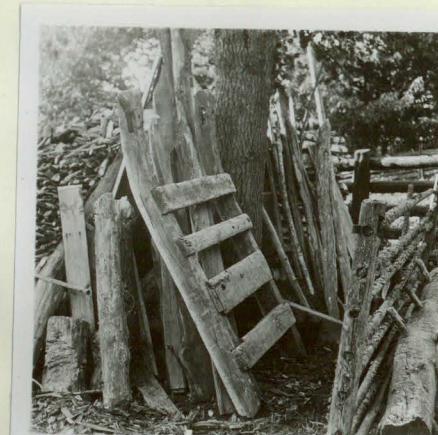
Kråketorp, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

52.

5103

Stensläpa, oskodd. Triabo by, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

53.

5103

Stenbår. Användes vid bortskaffnande av mindre stenar,
som det inte är lönt att köra bort med stensläpa.
Triabo by, Virserum sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

54.

5103

Stenbåf. Triabo by, Viresrum sn. Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

55.

5103

a.

269.

b.

Såstång för transport av vatten i en så. Bars på axeln. De som bar måste gå i otakt för att inte sån skulle komma i svängning.

G.A.Rosén Ramsebo by, Virserum sn. Foto: Gerard.

Skriv endast på denna sida!

5103

a.

b.

27

Halvspannakorg för transport av potatis eller lingon.
Bäres antingen på ryggen eller på ena axeln.
Fagerhult sn.

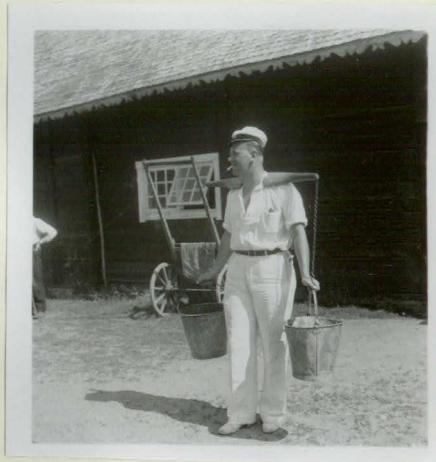
Foto: Gerward.

fm
Skriv endast på denna sida!

57.

5103

2. 293

a.

b.

Bärok för transport av vatten i spannar. Bäres över
bägge skuldrorna .
Fagerhult sn.

Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

58.

5103

Klövjesadel. För transport av säckar till eller från
kvarnen. Har icke använts i mannaminne.
Algut Danielsson Triabö by, Virserum sn.

Fot: Gerward.

sm

Skriv endast på denna sida!

59.

5103

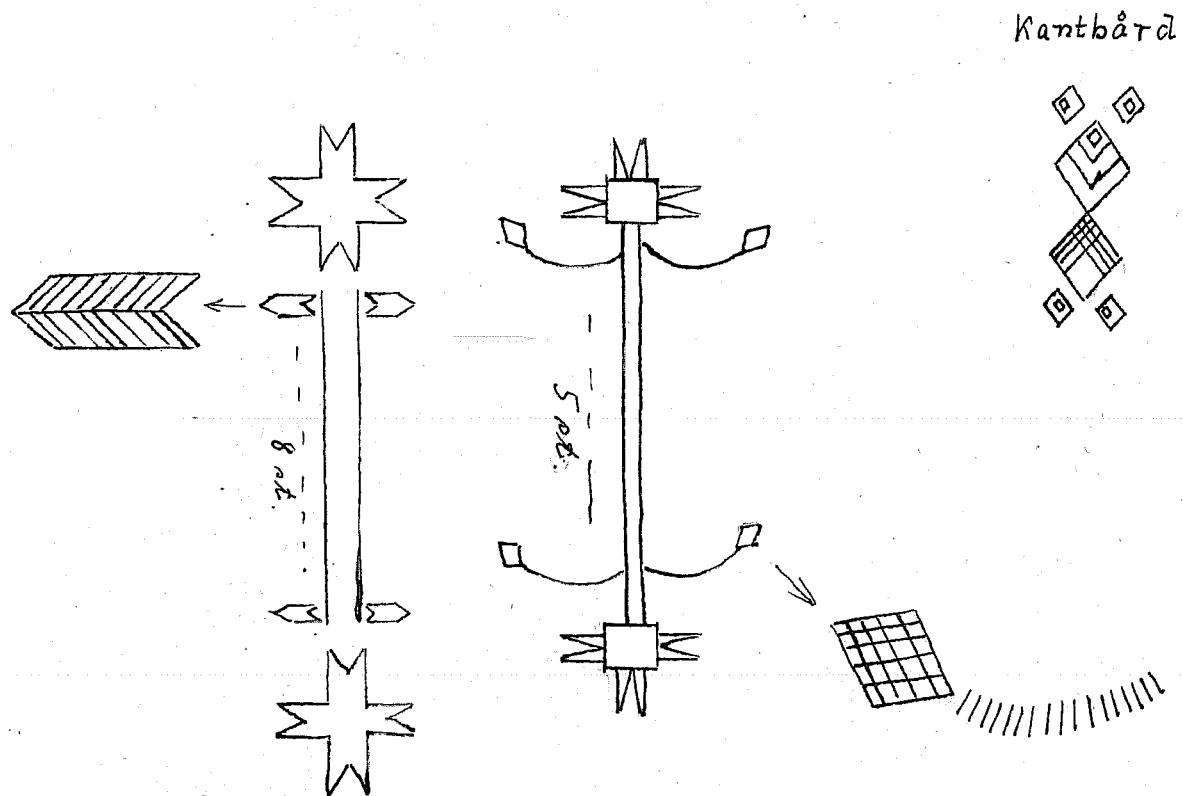

Brudsadel. Märkt: Anno 1824 BCSD.
Vackert ornament i lädret. Väl bevarad.
Algot Danielsson Triabo by, Virserum sn.
Foto: Gerward.

Skriv endast på denna sida!

60.

5103

Ornamentsdetaljer till föregående.

Teckn. Gerward.

60

LUNDS UNIV.
FOLKMINNES-
ARKIV

